

gen. Mgr. Milan Lučanský
prezident Policajného zboru

Kancelária verejného ochrancu práv Bratislava	
Dátum:	11. 08. 2020
Číslo záznamu:	Číslo spis: 1912/19/VOP
Prílohy/listy:	Vybavuje: TTH.

Bratislava 4. augusta 2020

Vážená pani verejná ochrankyňa práv,

bol mi doručený Váš list, sp. zn. 1912/2019/VOP zo 16. júla 2020, ktorým reagujete na stanovisko k navrhnutým opatreniam zo Správy o výsledkoch prieskumu na oddeleniach cudzineckej polície Policajného zboru (ďalej len „správa“), ktoré Vám boli zaslané listom riaditeľa v zastúpení 1. zástupcu úradu prezídia č. PPZ-HCP-OCP1-2020/006036-007 z 22. júna 2020.

Podrobne som sa oboznámil s obsahom Vašej správy, ako aj so stanoviskom zastupujúceho riaditeľa úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru (ďalej len „úrad prezídia“). V tejto súvislosti si Vás dovoľujem uistiť, že úrad prezídia odborne riadi, metodicky usmerňuje a kontroluje činnosť svojich organizačných zložiek. V rámci služby hraničnej a cudzineckej polície uplatňuje princíp flexibility vytváraním podmienok na inováciu opatrení a postupov v oblasti ľudských, materiálnych a finančných zdrojov a koordinuje prácu jednotlivých oddelení cudzineckej polície Policajného zboru (ďalej len „OCP PZ“) aj skvalitňovaním ďalšieho vzdelávania policajtov s cieľom zvýšenia komfortu cudzincov a v neposlednom rade aj samotných príslušníkov Policajného zboru. Zároveň však musím konštatovať, že tento vytýčený cieľ závisí predovšetkým od ekonomických faktorov ako sú finančné kapacity rezortu a rovnako je proces zvyšovania kvality náročný aj z časového hľadiska.

Ako je všeobecne známe, v posledných rokoch v oblasti migrácie vznikla dramatická situácia a služba hraničnej a cudzineckej polície dlhodobo odoláva veľkému nárastu cudzincov s nasadením maximálnych síl s nezmeneným personálnym stavom policajtov. Napriek tejto skutočnosti úrad prezídia čelí výzve a postupne pokračuje v optimalizácii kapacity stránkových priestorov a materiálneho vybavenia pracovísk OCP PZ tak, aby bola zabezpečená obojstranná spokojnosť. V súvislosti s touto činnosťou uvádzam, že postupne boli vytvorené nové pracoviská OCP PZ v Bratislave, v Michalovciach, v Dunajskej Strede, v Žiline a nové OCP PZ v Ružomberku. V ďalšej fáze sa pripravuje presťahovanie pracoviska do nových priestorov v Nitre, v Nových Zámkoch a v Košiciach, ktoré sa má zrealizovať do konca tohto roku. Opäť dávam akcent na skutočnosť, že všetko závisí od pridelených finančných prostriedkov, ktoré sú presúvané na projekty zamerané na zmiernenie krízy spôsobenej ochorením Covid 19.

V snahe zlepšiť cudzincom prístupnosť k informáciám, úrad prezídia zabezpečil celkovo štyri informačné linky, kde sú volajúcim osobám poskytované informácie k podmienkam vstupu a

pobytu cudzincov na území Slovenskej republiky v súlade s platnou legislatívou. Ich funkčnosť bola úradom prezídia preverená a bolo zistené, že sú poskytované relevantné informácie.

Všetky spomenuté informačné linky poskytujú písomné odpovede na doručené otázky elektronickou poštou v termíne, ktorý závisí od ich rozsahu a od urgentného obsahu - tieto sa vybavujú prednostne. O tejto skutočnosti Vás zastupujúci riaditeľ informoval a preto mám za to, že bolo odpovedané na Vami navrhované opatrenie. Na doplnenie argumentu uvádzam, že odpovede na otázky žiadateľov sú vypracovávané v súlade nariadením Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, preto Vami navrhované opatrenie ohľadom zjednotenia praxe OCP PZ a vnútorným pokynom usmerniť OCP PZ o lehote, spôsobe a rozsahu poskytovania informácií považujem za duplicitné. Pri uplatňovaní práva na informácie účastníka konania treba však striktné rozlišovať, či ide o žiadosti týkajúce sa všeobecných informácií z pobytovej agendy v súlade so zákonom č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon o pobyte cudzincov"), alebo o poskytnutie informácií účastníkovi konania v rámci konkrétneho prebiehajúceho správneho konania. Takéto prípady si vyžadujú osobnú prítomnosť účastníka konania na OCP PZ, prípadne jeho splnomocneného zástupcu. Je pravdou, že vykonanou kontrolou v praxi boli zistené prípady, kedy elektronická pošta nebola vybavená v termíne a v súlade s interným nariadením. Voči týmto jednotlivcom boli prijaté disciplinárne opatrenia za porušenie služobných povinností. Zároveň dávam do Vašej pozornosti aj spoluprácu s Medzinárodnou organizáciou pre migráciu (IOM), ktorá je zameraná aj na zvyšovanie informovanosti cudzincov externým spôsobom, ktorá je zabezpečená projektom Migračného informačného centra. Na túto stránku sa cudzinec plynutle dostane cez webovú stránku ministerstva vnútra a v tejto platforme si cudzinci nájdu všetky informácie aj v anglickom jazyku, ktoré potrebujú na účely legálnej migrácie na územie Slovenskej republiky.

Ohľadom stránkových hodín uvádzam, že tieto nie sú fixne stanovené. Práve týždenným vyhodnocovaním zaťaženia a výslednosti podľa interného predpisu je zabezpečený systém ich prípadnej zmeny, pričom v priebehu rokov 2018 a 2019 sa flexibilne menil čas týchto hodín, v závislosti od náporu cudzincov na stránkových pracoviskách.

S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti ďalej uvádzam, že v záujme zlepšenia kvality informovanosti cudzincov sú pravidelne zabezpečované vybrané informačné materiály vo viacerých jazykových mutáciách na OCP PZ a tiež na webovej stránke Ministerstva vnútra Slovenskej republiky spolu so zákonom o pobyte cudzincov v anglickom znení. Úrad prezídia v tejto oblasti vynakladá nemalé finančné prostriedky a tam, kde to bolo technicky možné (to znamená vo väčších priestoroch stránkových pracovísk), realizoval sprístupnenie vybraných informácií aj v mutácii iných jazykov. V tejto súvislosti chcem uviesť, že úrad prezídia svoje argumenty opieral o reálnu skutočnosť, že na niektorých OCP PZ všetky informačné materiály v dvojjazyčnej mutácii nedovoľujú malé priestory a tiež vychádzal z niekoľkoročných skúseností, ktoré sa týkali neadekvátneho správania jednotlivcov na stránkových pracoviskách. Ohľadom zabezpečenia informačných materiálov formou informačných tabúl v rovnakom rozsahu v slovenskom jazyku a iných jazykoch (anglický, ruský, ...) uvádzam, že základné informácie sú všade v angličtine a kde to dovoľuje kapacita priestorov, tak tam sú informácie v maximálnej možnej miere prístupné dvojjazyčne. Dúfam, že išlo o nepochopenie predmetnej argumentácie, v opačnom prípade, by som bol nerád, ak by táto skutočnosť bola účelovo prekrútená.

K webovej stránke uvádzam, že v súčasnosti je v rekonštrukcii v súvislosti s brexitom tak, aby korešpondovala s jeho dopadom na cudzincov. Stránka je pravidelne updatovaná a v súčasnosti je aktualizovaná databáza pobytovej agendy zo strany úradu prezídia.

Od polovice januára 2020 je v praxi naplno aplikovaný nový objednávací a rezervačný systém, ktorého cieľom je v záujme zrýchlenia a zjednodušenia vybavovania cudzincov. Naším cieľom je dosiahnuť kapacitu objednávania na 100 % pracovného času, aby sa úplne odstránili rady pred OCP PZ. Tu však poznamenávam, že jeho funkčnosť nie je v gescii úradu prezídia, ale ju zabezpečuje príslušná sekcia ministerstva a to aj pre ostatné klientské pracoviská, ale napriek tomu úrad prezídia na nedostatky operatívne upozorňuje.

Tak ako som uviedol v úvode, od vzniku migračnej krízy v roku 2015, služba hraničnej a cudzineckej polície zaznamenala prudký nárast nelegálne migrácie a tiež legálnej, najmä ekonomickej migrácie cudzincov, ktorá mala dopad predovšetkým na obmedzené personálne kapacity policajtov na OCP PZ Bratislava. S poukazom na vzniknutú situáciu a vychádzajúc z princípu zákonnosti, a to rešpektovaním Ústavy Slovenskej republiky a právnych predpisov Slovenskej republiky upravujúcu predmetnú oblasť, bola vykonaná novela ustanovenia § 125 ods. 1 zákona o pobyte cudzincov upravujúceho miestnu príslušnosť. Predmetná novela zákona o pobyte cudzincov prešla riadnym legislatívnym procesom v Národnej rade Slovenskej republiky a jej cieľom bolo zníženie dĺžky čakania na podanie žiadosti o udelenie pobytu na území Slovenskej republiky, pričom uplatňovanie práv účastníka konania je zabezpečené rovnako ako na pôvodnom OCP PZ a v súlade so správnym poriadkom. V súčasnosti zmena miestnej príslušnosti je realizovaná len v rámci regionálneho pôsobenia OCP PZ v rámci jedného riaditeľstva hraničnej a cudzineckej polície. V tejto súvislosti upriamujem pozornosť na skutočnosť, že v súčasnosti sa postup podľa uvedenej novely zákona o pobyte cudzincov v praxi aplikuje len na základe odôvodneného návrhu regionálneho riaditeľa riaditeľstva hraničnej a cudzineckej polície a v prípade súhlasu, zmena miestnej príslušnosti sa povolí len v rámci regionálneho pôsobenia OCP PZ v rámci jedného riaditeľstva hraničnej a cudzineckej polície, aby účastníci konania neboli nútení cestovať stovky kilometrov zo západného Slovenska na východné Slovensko.

Touto cestou chcem uviesť skutočnosť, ktorá nebola uvedená v stanovisku, že úrad prezídia pripravil návrh projektu nového informačného systému evidencie cudzincov. Tento návrh bol schválený Prezídiom Policajného zboru aj prerokovaný s Ministerstvom financií Slovenskej republiky na útvare hodnoty za peniaze, ktorý odsúhlasil tento project. Od nového sa očakáva, že v budúcnosti naraz vyrieši niekoľko aktuálnych problémov. Cieľom jeho sfunkčnenia bude zefektívnenie a skvalitnenie práce na OCP PZ, keďže umožní komunikáciu medzi viacerými úradmi, čo urýchli rozhodovací proces. Nový systém má umožniť cudzincom prístup k informáciám o stave konania a komunikáciu s cudzineckou políciou.

V súvislosti s poukazaním na tzv. „neformálne poradovníky“ uvádzam, že o tejto nekalej činnosti sme mali vedomosť, avšak zdôrazňujem, že tieto nikdy neboli akceptované v praxi a informácia o ich irelevantnosti je uvedená v priestoroch OCP PZ aj v anglickej mutácii. S poukazom na túto skutočnosť vyzdvihujem fakt spustenia objednávacieho a rezervačného systému, pričom organizačnými opatraniami sa darí tento negatívny jav účinne odbúravať. Zároveň dávam do pozornosti, že policajti sú pravidelne preškoľovaní, okrem právnych predpisov Slovenskej republiky a práva Európskej únie zameranej na službu hraničnej a cudzineckej polície, aj z etického kódexu príslušníka Policajného zboru. Policajti zaradení na

OCP PZ pristupujú k cudzincom v súlade s týmto kódexom rešpektujúc princíp zákazu diskriminácie, ktorý okrem poskytovania rovnakých príležitostí pre všetkých cudzincov, ktorí sa legálne zdržiavajú na území Slovenskej republiky, vylučuje možnosť diskriminácie a poskytovania akýchkoľvek privilégií a výhod jednotlivým osobám. Ak nastane situácia, v ktorej cudzinec nadobudne presvedčenie, že policajt porušil etický kódex, má právo o tomto informovať jeho nadriadeného na stránkovom pracovisku, prípadne bezodkladne podať sťažnosť na odbor kontroly Prezídia Policajného zboru, ktorý podnet prešetří a v prípade opodstatnenia, vyvodí osobné dôsledky voči takémuto policajtovi a prijme opatrenia, aby sa takéto konanie v praxi neopakovalo. Klienti, ktorí sú presvedčení, že sú ukrátení na svojich právach môžu svoj problém riešiť hneď na pracovisku s príslušným vedúcim zmeny, respektíve so služobným funkcionárom, prípadne môžu podať písomný podnet na úrad prezídia, ktorý je povinný sa ním zaoberať a následne ho vyhodnotiť.

Vo vzťahu k jazykovej požiadavke vybavovať cudzincov v anglickom jazyku sa stotožňujem s názorom úradu prezídia. Keďže komunikačná schopnosť policajtov cudzineckej polície v cudzom jazyku je prínosom pre cudzincov, uvádzam, že v aplikačnej praxi pri personálnom výbere na uvoľnené tabuľkové miesta úrad prezídia prihliada aj na komunikačné schopnosti uchádzačov o službu na OCP PZ a títo sú uprednostňovaní pri obsadení takéhoto miesta s cieľom dosiahnutia spokojnosti všetkých zainteresovaných strán. V súvislosti s touto skutočnosťou úrad prezídia prostredníctvom regionálnych riaditeľstiev zabezpečil zvýšenú komunikáciu s úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny s cieľom propagovať povolanie príslušníka Policajného zboru v službe hraničnej a cudzineckej polície. Rovnako v spolupráci s SOŠ PZ Košice pravidelne zabezpečuje účasť lektorov z praxe, pravidelne aktualizuje učebné osnovy vyplývajúcich z praxe. Taktiež pravidelne navštevuje poslucháčov SOŠ Pezinok a SOŠ Košice s cieľom propagácie predmetnej služby. Na druhej strane však treba kriticky poukázať aj na skutočnosť, že v praxi v Policajnom zbore prebiehá generačná výmena mladých príslušníkov Policajného zboru, ktorí absolvovali výučbu anglického jazyka už od základnej školy a vo väčšine prípadov majú vykonanú maturitnú skúšku z anglického jazyka na jazykovej úrovni B2. Žiaľ, ich praktická jazyková zdatnosť v praxi tejto skutočnosti nenasvedčuje, čo je negatívnym odrazom kvality výučby cudzích jazykov na základných a stredných školách a tento fakt v konečnom dôsledku sťažuje personálny výber, okrem iných požadovaných podmienok, z radu nových uchádzačov do služby hraničnej a cudzineckej polície. Podotýkam, že jedným z predpokladov integrácie cudzincov do spoločnosti prijímajúcej krajiny, v ktorej sa slobodne rozhodnú žiť, by mala byť aj snaha z ich strany, naučiť sa jazyk tejto krajiny aspoň na základnej komunikačnej úrovni. Zámerom konštatovania, že "cudzinec nemá oprávnenie vyžadovať servilný prístup orgánu štátnej správy a nárokovať si, aby v tomto prípade, príslušník cudzineckej polície automaticky s ním komunikoval v angličtine, resp. v jazyku, ktorému rozumie", nebolo vyslať znepokojivý signál ako sú vnímaní cudzinci cudzineckou políciou, ale poukázať na skutočnosť, že ide o vzájomný a obojstranný proces, preto riešenie ťažiska problému jazykovej bariéry zo strany cudzinca (či už z jeho neochoty, alebo nečinnosti) nemôže byť presunuté len na cudzineckú políciu. Preto považujem za prirodzené, že ak cudzinec nevie po slovensky, tak je sprevádzaný inou osobou, ktorá mu pomáha v životných situáciách komunikovať s orgánmi štátnej správy, resp. samosprávy. Pri všetkej úcte k cudzincom si však nemyslím, že merítkom vnímania Slovenskej republiky ako moderného členského štátu Európskej únie, prostredníctvom cudzineckej polície ako špecifickej služby, má byť komunikácia s cudzincami len v anglickom jazyku, prípadne v jazyku, ktorému rozumejú. Tento standard by musel byť recipročný. V tejto súvislosti dávam akcent na skutočnosť, že zákon o štátnom jazyku chráni príslušníkov polície pri výkone služby. Napriek tejto pozitívnej skutočnosti naďalej budeme hľadať nové riešenia na

zlepšenie činnosti služby hraničnej a cudzineckej polície nielen pre cudzincov, ale aj s cieľom zatriktívniť výkon služby pre samotných príslušníkov Policajného zboru. V záujme lepšej jazykovej vybavenosti boli už v minulosti realizované jazykové kurzy z angličtiny, ruštiny, avšak v súčasnosti s ohľadom na personálne stavy policajtov sa kurzy nevykonávajú. V budúcnosti sa plánuje ich opätovná realizácia.

Vo vzťahu k personálnemu posilneniu a zatriktívneniu práce služby hraničnej a cudzineckej polície uvádzam, že úrad prezídia neustále hľadá nové riešenia ako zefektívniť činnosti na OCP PZ. Od 1. 7. 2020 je vytvorených 40 civilných tabuľkových miest, ktoré boli pretransformované z dlhodobo neobsadených policajných tabuľkových miest na jednotlivých OCP PZ, pričom v súčasnosti je obsadených už 38. Od 1. 8. 2020 budú občianski zamestnanci vykonávať úlohy na stránkovom pracovisku jednotlivých OCP PZ. Súčasnú vedu úradu prezídia zabezpečilo primárne obsadzovanie voľných miest prioritne na OCP PZ s najväčšou zaťaženosťou, čiže je to najmä región západného Slovenska. V konečnom dôsledku táto zmena bude efektívnym prínosom v procese udeľovania pobytu, lebo sa rozšíri priestor na výkon policajných činností súvisiacich s kontrolou oprávnenosti pobytu, plnenia podmienok pobytu a dodržiavania povinností zo strany cudzincov, iných fyzických osôb a právnických osôb.

Záverom vyjadrujem sklamanie, lebo z Vašej správy, z nepochopiteľných dôvodov, vyplýva istá zaujatosť voči práci cudzineckej polície. Vo svojom vyjadrení ste nespomenuli celý rad opatrení, ktoré už boli vykonané v snahe skvalitniť výkon činností v skúmanej oblasti a k spokojnosti všetkých zainteresovaných strán. Taktiež uvádzam, že už počas prieskumu úrad prezídia priebežne reagoval na Vaše pripomienky a zistania, pričom odstránili nedostatky. V tomto smere považujem za dôležité poznamenať, že úrad prezídia v rámci cudzineckej polície vytvára trvalé riešenia súvisiace aj s realizáciou migračnej politiky Slovenskej republiky v súčinnosti s medzinárodnými organizáciami a mimovládnyimi organizáciami. Napriek týmto skutočnostiam Vás ubezpečujem, že Prezídium Policajného zboru bude aj naďalej venovať maximálne možnú pozornosť smerujúcu ku skvalitneniu práce služby hraničnej a cudzineckej polície, personálneho posilnenia podľa potrieb a možností, technického a logistického zabezpečenia. Som presvedčený, že všetky prijaté opatrenia úradom prezídia do súčasnosti, aj na základe Vašich podnetov, vysielajú pozitívny signál všetkým cudzincom, ktorí majú záujem žiť na území Slovenskej republiky, poctivo pracovať, podnikáť, študovať v súlade s platnou legislatívou a to aj v zmysle budovania modernej spoločnosti.

S úctou

Vážená pani

Prof. JUDr. Mária Patakyová, PhD.
verejná ochrankyňa práv

P. O. Box 1
Grösslingová 35
820 04 Bratislava

